

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (HISTORY)
EXAMINATION: DECEMBER – 2024
FIRST SEMESTER

Subject: Study of Ideas and Institutions in Ancient India (HISMJC-101)

Date: 17/12/2024

Total marks: 100

Time: 10.00 am to 1.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

- 1) Explain with examples the various types of sources of Ancient India.
- 2) Take a review of the religious ideas of Indian society from early Vedic to Later Vedic stage.
- 3) Critically evaluate Kautilya's Arthashastra as a Source for understanding the nature of state mechanism in Ancient India.
- 4) Elaborate the nature of socio-economic ideas & institutions in south India as reflected in the sangam Literature.
- 5) Analyse the Socio-Cultural conditions that necessitated the rise of new religious sects in the sixth century B. C.
- 6) Explain the Position of women in Ancient India.

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

- 1) Discuss the Gupta Period as a Golden Age in Indian History.
- 2) What were the Various stages in the evolution of Indian society from kin Conflicts to the rise of Social hierarchy?
- 3) Explain the Gandhara School of Art and its Characteristics..
- 4) Account for the rise of Urban centres in Imperial Age and explain the salient features of currency and Exchange.
- 5) Explain the Jainism and its principles.
- 6) Explain the importance of Mahajanapadas in Ancient India.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

- १) प्राचीन भारताच्या इतिहासलेखनासाठी वापरल्या जाणाऱ्या विविध ऐतिहासिक साधनांचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
- २) भारतीय समाजातील प्रारंभिक वैदिक कालखंडापासून उत्तर वैदिक कालखंडापर्यंतच्या धर्म संकल्पनांचा आढावा घ्या.
- ३) प्राचीन भारतातील राज्यव्यवस्थेचे स्वरूप समजून घेण्यासाठी कौटिल्याचा अर्थशास्त्राचा ऐतिहासिक साधन म्हणून कितपत उपयोग होतो, याचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- ४) संगम साहित्यामध्ये प्रतिबिंबित झालेल्या दक्षिण भारतातील सामाजिक आणि आर्थिक संस्था व संकल्पनांचे स्वरूप विशद करा.
- ५) इ.स.पू.सहाव्या शतकात नवीन धर्म पंथाचा उदय होण्यास कोणती सामाजिक व सांस्कृतिक परिस्थिती कारणीभूत ठरली यांचे विवेचन करा.
- ६) प्राचीन भारतातील स्त्रियांची स्थान स्पष्ट करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा.

(४०)

- १) भारतातील गुप्तकाळ हा सुवर्णकाळ होता या बद्दल माहिती लिहा.
 - २) आसुस्वकीयांतील कलह ते सामाजिक उतरंड या भारतीय समाजाच्या प्रवासातील विविध टप्पे स्पष्ट करा.
 - ३) गांधारा कला संप्रदायाचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - ४) प्रारंभिक साम्राज्यांच्या काळामध्ये नगरांच्या उदय का झाला हे स्पष्ट करून चलन व्यवस्था आणि विनिमयाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - ५) जैनधर्म स्पष्ट करून त्याचे तत्त्वे लिहा.
 - ६) प्राचीन भारतातील महाजनपदेचे महत्त्व लिहा.
-